

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та

слов'янської філології

Андрій КОВАЛЕНКО

«29» серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛІНГВОДИДАКТИКА: СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ
ТЕНДЕНЦІЇ**

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією

факультету іноземної та слов'янської
філології

«30» серпня 2024 р.

Голова

Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробники:

Громова Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри української мови і літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семенов О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Освітній рівень – Магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
22 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
28 год.		6 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
100 год.		138 год.	
Консультації:			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу «Лінгводидактика: становлення та сучасні тенденції» – розкрити питання української лінгводидактики з урахуванням інноваційних підходів; ознайомити студентів з історією української лінгводидактики, новітніми технологіями навчання української мови у ЗЗСО в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови; сприяти формуванню у магістрантів загальних та фахових компетентностей, у т.ч. медіаосвітньої компетентності, академічної культури.

Для майбутнього вчителя-словесника важливо осмислити систему філологічної підготовки, роль кожної дисципліни у своєму професійному становленні, міждисциплінарний зв'язок фахових дисциплін, зокрема лінгвістичного циклу, із загальнонауковими, психолого-педагогічними, історико-культурологічними.

Завдання курсу:

- поглиблення, систематизація набутих теоретичних знань про дидактику та лінгводидактику;
- вироблення умінь проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчатиметься, а саме: встановлювати наступність і перспективність у його вивченні, співвідношення між теоретичним матеріалом і практичними вміннями, диференціювати матеріал за ступенем складності його засвоєння, виділити в ньому головне;
- оволодіння технологією основних методів і прийомів навчання мови, оптимальне використання засобів навчання, елементів програмування, алгоритмізацію і комп'ютеризацію на уроках мови, враховуючи специфіку матеріалу, що вивчається, і контингент учнів, студентів.
- формування умінь створювати дидактичне забезпечення, засоби педагогічної діагностики рівня знань, умінь і навичок з урахуванням вікових особливостей учнів та студентів та психологічних чинників, які забезпечують якість засвоєння мови та сприяють формуванню комунікативної компетентності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст курсу тісно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами, насамперед мовознавством, літературознавством, риторикою, стилістикою, психологією, педагогікою вищої школи тощо. Мовознавство, літературознавство допомагають визначити зміст курсу. Педагогіка вищої школи обґрунтовує зміст і завдання освіти, допомагає визначити найбільш результативні принципи, методи, форми, засоби навчання, сприяє правильному відбору ілюстративного матеріалу, забезпечує зв'язок зі шкільним курсом. Психологія накреслює оптимальні шляхи навчання студентів з урахуванням їхніх психологічних особливостей, умотивовує доцільність використання методів, засобів навчання.

3. Результати навчання за дисципліною

Програма навчальної дисципліни «Лінгводидактика: становлення і сучасні тенденції» ґрунтується на сучасних підходах до творчої самореалізації особистості, враховує принципи наступності, системності, міжпредметних зв'язків, особистісно зорієнтованого навчання, діалогічності й комунікативної спрямованості, діяльнісного навчання, співпраці викладача і магістра, вчителя і учня, відображає досвід і традиції викладання лінгвістичних дисциплін у педагогічних і класичних університетах та у загальноосвітніх навчальних закладах, зокрема застосування нових методик проведення занять, скеровує подальшу роботу фахівця на підвищення своєї педагогічної майстерності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про

порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Основними критеріями оцінювання знань магістрів з курсу «Лінгводидактика: становлення і сучасні тенденції» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях;
- 5) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших.

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А (90-100 балів)	Магістр повністю оволодів теоретичним матеріалом, логічно і послідовно викладає його, наводить самостійно приклади і коментує їх, спроможний простежити історію питання чи мовного явища, демонструє уміння застосувати набуті знання у нестандартних ситуаціях. При відповіді студент не допускає фактичних і мовленнєвих помилок. Відповідь студента виважена і науково обґрунтована, демонструє особистий внесок у вирішення поставленої проблеми, враховує наявні в лінгвістиці погляди й підходи, можливі альтернативи вирішення.
В (82-89 балів)	Магістр добре володіє навчальним матеріалом, спроможний аналізувати, узагальнювати, переконструювати його. Визначення мовних явищ і понять бездоганні. Фактичні помилки у відповіді відсутні. Магістр демонструє вміння не лише переказувати, а й аналізувати матеріал, даючи прочитаному власну оцінку, аргументуючи висловлені тези загальновідомими доказами.
С (74-82 бали)	Магістр може не лише логічно і повно викладати вивчене, але й виявляє елементарні вміння аналізувати, робити узагальнення, давати чіткі визначення, а в разі потреби переформулювати їх; простежуються здібності змінювати логіку викладу повідомлення, аналізу власного і чужого висловлювання. Більшість теоретичних положень підтверджуються прикладами. Фактичні помилки відсутні.
Д (64-73 бали)	Магістр може переказати приблизно половину матеріалу. Непослідовно і незв'язно відтворює зміст прочитаного; губиться при необхідності навести приклади, не завжди

	може дати відповідь на запитання, що конкретизує його висловлення. Виклад відзначається поверховістю, недостатньою осмисленістю і логічністю, бідністю словника, значною кількістю фактичних помилок.
Е (60-63 бали)	Магістр може переказати приблизно половину матеріалу. Непослідовно і незв'язно відтворює зміст прочитаного; губиться при необхідності навести приклади, не завжди може дати відповідь на запитання, що конкретизує його висловлення. Виклад відзначається поверховістю, недостатньою осмисленістю і логічністю, бідністю словника, значною кількістю фактичних помилок. Магістр досить послідовно і логічно відтворює матеріал. Не завжди може обґрунтувати висловлені думки, неточно дає визначення окремих мовних фактів; не відповідає на більшість запитань, що конкретизують відповідь; може навести окремі завчені приклади, проте не завжди точно; застосовує набуті знання лише у стандартних ситуаціях.
FX (35-59 балів)	Магістр відтворює уривчастими реченнями окремі цілісні смислові фрагменти опрацьованого матеріалу, що становить 1/3 частину загального обсягу змісту певної теми; участь студента у діалозі обмежується однією чи двома елементарними репліками, що не враховують ситуації спілкування. Студент в основному не розуміє того, про що повідомляє, сплутує мовні факти, що спричиняє до грубих фактичних помилок; не може навести приклади; допускає 8 мовленнєвих неточностей.
F (1-34 бали)	Магістр епізодично відтворює теоретичний матеріал на рівні уривчастого переказування. Він в основному розуміє суть мовного явища, але не може цілісно і точно його переказати, сплутує мовні факти; не може застосувати набуті знання в елементарних стандартних ситуаціях; відповідь мовленнєво не відшліфована (допускає більше дев'яти мовленнєвих помилок).

Розподіл балів

Поточний контроль							Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2		РОЗДІЛ 3			
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.3	Т 3.1	Т3.2	35	100
Поточний контроль								
5	5	5	5	5	5	5		
Контроль самостійної роботи								

							КР		
5	5	5	5	5	10	10	20	65	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35-59	FX	
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року)»*.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усне опитування, практичні завдання, тестові завдання, поточний контроль, презентації результатів виконаних завдань, дослідницькі /медіа освітні проекти та їх захист, контрольна робота, поточний контроль.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

РОЗДІЛ 1. Теоретичні орієнтири сучасної української лінгводидактики

РОЗДІЛ 2. Лінгводидактична компетентність вчителя-філолога та викладача української мови.

РОЗДІЛ 3. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 1.1. Концептуальні та теоретико-методологічні лінгводидактики.

Інноваційні процеси у філології та лінгводидактиці. Системоцентрична і антропоцентрична парадигма науки. Комунікативна діяльність як один із ключових об'єктів сучасної лінгвістики.

Концептуальні засади мовної освіти в Україні. Концепції мовної освіти 90-х рр. (Л. Мацько і С. Єрмоленко; М. Вашуленка, М. Плахотника та О. Біляєва; О. Біляєва та ін.); концепції мовної освіти в 12-річній школі (Українська мова як рідна; Українська мова в школах національних меншин) Л. Скуратівського та ін., опубліковані в 2002 р. і концепція профільного навчання української мови (М. Пентилюк, О. Горошкіна, А. Нікітіна).

Концепція «Нова українська школа» (2016), Закони України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Концепції упровадження медіаосвіти в Україні (2016).

Стандарт вищої школи. Державний стандарт базової і повної середньої освіти в Україні. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Шляхи реалізації стандартизованої мовної освіти в середній і вищій школі.

Тема 1.2. Лінгводидактика як наука і навчальна дисципліна.

Об'єкт, предмет та проблематика методики як наукової дисципліни, її складники. Чинники розвитку та джерела лінгводидактики; методи наукового дослідження. Зв'язок лінгводидактики з суміжними дисциплінами: філософією, мовознавством, психологією та логікою. Зв'язок з мовознавством зумовлений самою специфікою методичної науки: від змісту лінгвістичного матеріалу залежить вибір методів, прийомів і засобів навчання. Опора на дані психології дозволяє враховувати вікові особливості учнів, рівень розвитку їхнього мислення, мовленнєвих здібностей, удосконалювати форми мовленнєвої діяльності.

Структура і зміст методичної підготовки учителя – словесника.

Тема 1.3. Історія становлення й динаміка розвитку української лінгводидактики.

Історичний аспект викладання лінгвістичних курсів у системі професійної підготовки словесника з урахуванням знань сучасних галузей мовознавства, психології й психолінгвістики. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К.Ушинського, В.Сухомлинського, С.Чавдарова, Г.Ващенко, А.Медушевського, Є.Дмитровського, В.Масальського, М.Жовтобрюха. Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики (А.Білецький, О.Біляєв, О.Горошкіна, Л.Мацько, В.Мельничайко, Л.Паламар, М.Пентилюк, Л.Струганець).

Тема 1.4. Особистість майстра-наставника у вимірах української лінгводидактики.

Роль лінгводидакта (в освітянських колах його почесно величають носієм гуманітарної культури, менеджером, психологом, знавцем методичних законів і лінгводидактичних тонкощів, майстром живого педагогічного слова) у професійному становленні учителя-словесника. Мікропедагогіка наставника і його відкритого середовища. Критерії успішної

наставницької діяльності. Принципи, що покладені в основу реалізації педагогічного наставництва.

Аналіз наукового здобутку сучасних учених – методистів.

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ТА ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема 2.1. Лінгводидактична термінологія.

Терміносистема української лінгводидактики: поповнення її складу новими термінами, запозиченими з інших наукових галузей або з європейської чи американської систем навчання у зв'язку з активним розгортанням процесів світової глобалізації; уведення до поняттєвого апарату методики термінів-абревіатур; урахування національних моделей творення термінологічної лексики; унормування слововживання в терміносполуках; вилучення з активного вжитку не прийнятних для української мови термінологічних одиниць, нав'язаних іншомовним впливом.

Поняття «компетентність», «компетенція», «професійна компетенція», «лінгводидактична компетентність».

Тема 2.2. Специфічні принципи, методи навчання, дидактичні умови, форми і засоби навчання української мови у загальноосвітніх навчальних закладах.

Основні завдання сучасного уроку української мови в контексті реалізації положень концепції «Нова українська школа». Мотиви і мета уроку. Зміст уроку української мови (науковість, оптимальність, виховний потенціал). Реалізація аспектів навчання на уроках української мови.

Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема. Характеристика методів навчання. Специфічні прийоми навчання мови. Дидактичні вимоги до вибору методу навчання для реалізації освітньо – виховних завдань уроку рідної мови. Поняття засобу навчання мови. Вимоги

до дидактичного матеріалу. Наочність на уроках української мови. Технічні засоби навчання (інформаційні технології).

Тема 2.3. Специфічні принципи, методи навчання, дидактичні умови, форми і засоби навчання української мови у закладах вищої освіти.

Зміст філологічної освіти в Україні (навчальні плани, програми, підручники, посібники). Комплекс лінгвістичних дисциплін та їх роль у теоретичній і практичній підготовці учителів-словесників та викладачів закладів вищої освіти I-IV рівнів акредитації.

Структура і зміст навчальних і робочих програм з лінгвістичних дисциплін у ЗВО. Мета і завдання кожної дисципліни. Шляхи реалізації програм у сучасних умовах організації навчального процесу.

Зміст і форми організації навчальної роботи з лінгвістичних дисциплін (лекції, практичні, семінарські і лабораторні заняття). Форми і типи лекцій та інших занять.

Кредитно-трансферна система лінгвістичної освіти в сучасних ЗВО. Дидактичні основи кредитно-модульної системи. Модульна робоча програма з методики навчання мови.

Індивідуальна і самостійна робота студентів з української мови. Форми самостійної роботи студентів-філологів. Організація самостійної роботи студентів-нефілологічних факультетів.

Форми навчально-виховної роботи у ЗВО з української мови (конкурс знавців української мови імені П. Яцика, лінгвістичні олімпіади, наукові конференції).

Форми контролю знань, умінь і навичок студентів з української мови (норми оцінювання; контрольні роботи, заліки, екзамени, колоквиуми).

РОЗДІЛ 3.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 3.1. Актуальні проблеми лінгводидактики середньої школи.

Тема 3.2. Актуальні проблеми лінгводидактики вищої школи.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі					0	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ											
Тема 1.1. Концептуальні та методологічні засади лінгводидактики	2	2			10						10
Тема 1.2. Лінгводидактика як наука і навчальна дисципліна	2	2			10		2	2			10
Тема 1.3. Історія становлення й динаміка розвитку української лінгводидактики	2	2			10						10
Тема 1.4. Особистість майстра-наставника у вимірах української лінгводидактики	3	4			10		2				10
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОДИДАКТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ТА ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ											
Тема 2.1. Лінгводидактична термінологія	2	2			10						10

Тема 2.2. Специфічні принципи, методи навчання, дидактичні умови, форми і засоби навчання української мови ЗНЗ		3	4			10					10
Тема 2.3. Специфічні принципи, методи навчання, дидактичні умови, форми і засоби навчання української мови у ЗВО		3	4			10					10
РОЗДІЛ 3.											
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ											
Тема 3.1. Сучасні проблеми лінгводидактики середньої школи		3	4			15		1	2		15
Тема 3.2. Сучасні проблеми лінгводидактики вищої школи		2	4			15		1	2		15
Контрольна робота											
Усього годин	150	22	28		2	100	150	6	6		138

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2005. 180 с.
2. Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.
3. Горошкіна О. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: Монографія. Луганськ: Альма-матер, 2004. 362 с.
4. Горошкіна О. М., Караман С. О., Бакум З. П. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : навч. посіб. Київ, 2015. 250 с.

5. Горошкіна О.М., Попова Л.О., Нікітіна А.В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х.: Основа, 2012. 171 с.
6. Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.
7. Ефективні технології навчання і контролю якості знань у лінгвістичній підготовці майбутніх фахівців : монографія / О. М. Семенов та ін. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 376 с.
8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.
9. Коваль В. О. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія. Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. 455 с.
10. Копусь О.А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів філологів у вищому навчальному закладі. 2012. 429 с.
11. Мацько Л.І., Семенов О. М. та ін. Українська мова: 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. К., 2017. 82 с.
12. Мацько Л.І., Семенов О.М., Голуб Н.Б. Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя/ За ред. Л.І. Мацько. К.: Богданова А.М., 2011. 512 с.
13. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/За ред. М.І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2005. С. 349-350.
14. Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навч.-метод. посібник/ За ред. О.І. Потапенка. К.: Міленіум, 2006. 332 с.
15. Нікітіна А. В. Українська лінгвометодика для магістрантів : навч.-метод. посіб. Стробільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.
16. Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.
17. Пентиліук М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. Київ : Ленвіт, 2011. 256 с.
18. Потапенко О. І., Кожуховська Л. П., Товкайло Т. І., Чубань Т. В. Лінгводидактика (курс лекцій) : навч. посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : Міленіум, 2005. 402 с.
19. Практикум із методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів/ Кол. авторів за ред. М.І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.
Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. 224 с.

20. Семенов О., Дейниченко Н. Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах: навч. посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 216 с.
21. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посібник / кол. авторів за ред. М.Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2003. 149 с.
22. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.
23. Шелехова Г.Т., Голуб Н.Б., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Федорчук Т.М., Косянчук С.В. Навчання української мови в старшій школі на академічному рівні: посіб. для вчителя. К. : Педагогічна думка, 2012. 208 с.

Додаткові

1. Актуальні проблеми текстотворення у лінгводидактичній та мистецтвознавчій площинах: зб. наук. праць (за матеріалами міжрегіонального науково-методичного семінару) / за ред. К. Я. Климової. Житомир, 2017. 162 с.
2. Гамза О. В. Формування текстотворчої компетентності молодших школярів засобами синтаксичної роботи на уроках української мови. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2016. № 3. С. 41-46.
3. Горохова Т. О. Формування граматичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури на засадах текстоцентричного підходу: автор. дис. ... канд. пед наук: 13.00.02. Київ, 2018. 20 с.
4. Грона Н. В. Система підготовки студентів педагогічного коледжу до формування у молодших школярів текстотворчих умінь: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018. 491 с.
5. Дідук-Ступ'як Г. І. Питання інтеракції в когнітивно-комунікативному контексті. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2016. № 1. С. 85-92.
6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Ленвіт, 2017. 273 с.
7. Ішутіна О. Є. Сутність і структура лінгвометодичної компетентності майбутнього вчителя рідної мови // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск 36, 2015. С. 67-70.
8. Коваль В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів. *Філологічний часопис*. 2016. вип. 1. С.164-176.
9. Кондратенко Н. Ю. Методика формування комунікативної компетенції майбутніх журналістів на засадах культурології: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018, 22 с.
10. Коротяєва І. В. Формування професійно орієнтованої комунікативної компетенції у студентів мовних спеціальностей // Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології. 2017. № 1. С.90-97.

11. Кузь Г. Т. Лінгводидактичний потенціал біблійних фразеологізмів в українській мові. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. 2016. Випуск 54. С. 43-46.
12. Кузь Г. Т. Розвиток лінгводидактики української мови як іноземної у контексті національно-мовної політики. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка: філологічні науки*. 2015. № 34. С. 162-165.
13. Кучерук О. В. Пріоритетні напрями в шкільній лінгводидактиці // Збірник наукових праць. Частина 2, 2014. С. 190-197.
14. Майєр Н. В. Концепція формування методичної компетентності у майбутніх викладачів іноземних мов у процесі самостійної роботи. *Іноземні мови*. 2016. № 4. С. 20-28.
15. Мішеніна Т. М. Формування лінгводидактичної компетенції як складової дидактичної компетентності майбутніх учителів філологічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів // Збірник наукових праць. Випуск 10. 2017. С. 146-153.
16. Морська Л. І. Сутність і визначення комунікативних стратегій у професійному дискурсі // Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2015. № 3. С. 67-74.
17. Нацюк М. Б. Проблема формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у контексті сучасних досліджень. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2012. № 4. С. 101-107.
18. Овсієнко Л. М. Методика навчання лінгвістики тексту майбутніх учителів української мови і літератури на засадах компетентнісного підходу: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018. 458 с.
19. Омельчук С. Навчальне дослідження» як сучасна категорія лінгводидактики // Розвиток сучасної освіти: теорія практика, інновації : зб. матеріалів II Міжнародної наук.-практ. конференції, Київ, 25–26 лютого 2016 р. К. : Міленіум, 2016. С. 176-178.
20. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
21. Омельчук С. Сучасні тенденції в українській лінгводидактиці крізь призму наукових праць Марії Пентилюк. Українська мова і література в школах України. 2016. № 2. С. 9–14.
22. Омельчук С. Українська лінгводидактична термінологія з погляду нормативності. Українська мова. 2015. № 1. С. 50-59.
23. Пентилюк М. І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови // Українська мова в школі. 1999. № 3. С. 8–10.
24. Попович А. С. Методична система навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2018. 678 с.
25. Попович А. С. Набутки української лінгводидактики вищої школи в навчанні стилістики // Наукові записки Бердянського державного

- педагогічного університету Серія: Педагогічні науки. Вип.2. Бердянськ : БДПУ, 2017. С. 295-301.
26. Семенов О. Особистість майстра-наставника у вимірах української лінгводидактики // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми лінгводидактики: реалії та перспективи» / за заг. ред. І.В. Гайдаєнко. Херсон, 2016 С. 21-31.
27. Сіранчук Н. М. Формування лексичної компетентності молодшого школяра засобами словотворчої роботи // Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2015. № 3. С. 52-58.
28. Сучасні тенденції розвитку лінгвістики та лінгводидактики: збірник матеріалів І Міжвузівської науково-практичної конференції (23 травня 2018 р.). Рівне : НУВГП, 2018. 241 с.
29. Шляхова В. Методичний аспект аналізу лінгвістичної термінології на матеріалі підручників з української мови для 5 класу. Дивослово. 2015. №3. С. 30-34.

Наукові, науково-методичні праці Н.В. Громової

1. Громова Н.В. Види мовного розбору в школі. Від звука до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів: навчальний посібник для студентів філологічних факультетів / [за ред. А.А.Силки]. Вид. 2-ге, випр. і допов. Суми: Університетська книга, 2012. С. 301-339. **(Гриф МОН).**
2. Семенов О.М., Вовк М.П., Дятленко Т., Громова Н. Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: навч. посіб. / Семенов О., Вовк М., Дятленко Т., Громова Н. Київ: Талком, 2021. 378 с.
3. Широков Володимир, Загнітко Анатолій, Надутенко Максим, Надутенко Маргарита, Семенов Олена, Громова Наталія, Пономаренко Наталя. Віртуальна лексикографічна лабораторія «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності» [Електронний ресурс]. Сум.ДПУ імені А.С. Макаренка; Український мовно-інформаційний фонд НАН України. 2022. доповнене.
4. Від зернинки до плодів: навчально-методичний посібник / [за ред. Н.В. Громової]. Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 152 с.
5. Averina, K., Hromova, N., Hornostaieva, O., Kravchenko, H., Volosatykh, O., & Shamayeva, K. (2021). Development of professional competence of teachers in the system of continuing education. *Laplage in Journal*, 7(3), p.591-597
6. Ganna Korchagina, Olena Akimova, Alina Drokina, Nataliia Hromova, Hennadii Leshchenko (2024) Pedagogical conditions for the professional development of students of Higher Education through the disciplines of the General University Block/ *Revista Conrado*, 20(97), p. 254-260.
7. Громова Н.В. Сучасні цифрові технології у професійній підготовці учителя-словесника. *Філологія і філологічна освіта в епоху цифрової трансформації: європейські виміри, національний контекст, міжкультурна комунікація*. Рига : Izdevniecība "Baltija Publishing, 2024 (монографія)
8. Громова Н.В. Активні методи навчання на уроках української мови. *The latest foundations for the development of production, science and education – 2024 : collective monograph. – Nová Dubnica : NES Nová*

Dubnica s.r.o., 2024. – 115 p. (монографія)

9. Громова Н.В. Медіаосвіта в системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника. Тенденції розвитку філологічної освіти в епоху цифровізації: європейський та національний контексти. Trends in the development of philological education in the era of digitalization: European and national contexts : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. 784 p. P.727-743. (монографія).

10. Громова Н.В. Система роботи з формування риторичної компетентності майбутнього педагога. Формування культуромовної особистості фахівця в умовах неперервної освіти: монографія /О.Семенов, В.Герман, Н.Громова, І. Левенок, Н.Пономаренко // за заг.ред. О.Семенов. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 247 с. С. 77-86 (монографія).

11. Громова Н. Формування цифрової компетентності студентів-філологів під час дистанційного навчання: застосування платформи *LMS MOODLE*. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. № 1-2 (135-136). С. 3-13.

12. Громова Н.В. Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111) (у співавторстві з Герман В.В.). (Index Copernicus).

13. Громова Н.В. Формування медіакультури майбутнього вчителя-словесника в циклі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. № 6 (120). С.49-63.

14. Громова Н.В. Фахова практика – невід’ємний компонент педагогічної майстерності майбутнього вчителя-словесника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. № 2.

15. Громова Н.В. Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111).

16. Громова Н.В. Шляхи формування соціальної компетенції на уроках української мови в сучасному освітньому просторі. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.2. Бердянськ : БДПУ, 2020. 420 с. С.201-207.

17. Громова Н.В. Формування медіакультури майбутнього вчителя-словесника в циклі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. № 6 (120). С.49-63.

- 18.** Громова Н. В. Сучасні орієнтири формування мовнокультурологічної компетенції педагога. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. № 9. С.218-228.
- 19.** Громова Н. Полемічна культура сучасного викладача й учителя української мови та літератури. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. № 4 (88). С. 17-27.
- 20.** Громова Н.В. Використання інноваційних технологій у процесі викладання української мови у ЗВО // Інновації в освіті та педагогічна майстерність учителя-словесника: збірник матеріалів III Усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 24-25 жовтня 2019 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 139-142.
- 21.** Громова Н.В. Евристична освіта у творчій самореалізації старшокласників: зміст, структура, способи діяльності, результати. Пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості в евристичній освіті [монографія] / [за редакцією проф. М.О. Лазарева, проф. О.Г. Козлової]. Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. С.115-133.
- 22.** Громова Н.В. Елементи національно-патріотичного виховання як мотивація до підвищення культуромовної особистості фахівця / Н.В. Громова, О.А. Кулікова, М.М. Ячменик // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. / головн. ред. А.А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. № 7 (51) С. 16-23.
- 23.** Громова Н.В. Медіаграмотність у структурі професійно-методичної компетентності вчителя-словесника // Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (14- 15 травня 2020 р).
- 24.** Громова Н.В. Методичні аспекти розвитку зв'язного мовлення студентів під час написання творів-роздумів // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. – Слов'янськ : ДДПУ, 2020.
- 25.** Громова Н.В. Мовнокультурологічна компетенція як складова професійної культури педагога // Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Слов'янськ, 26-27 вересня 2019 року. Слов'янськ: Мінідрукарня «Папірус», 2019. С. 89-91.
- 26.** Громова Н.В. Оволодіння педагогом і учнями основними механізмами евристичної навчальної діяльності // Професійно-творча самореалізація майбутнього вчителя в інноваційній освіті: [монографія] / [за ред. проф. М.О. Лазарева]. – Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. С. 209-225.
- 27.** Громова Н.В. Педагогічна рефлексія як показник самореалізації майбутнього вчителя-словесника // Академічна культура дослідника в

освітньому просторі: європейський та національний досвід: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 16-17 травня 2019 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 172-177.

28. Громова Н.В. Система роботи над удосконаленням комунікативно-мовленнєвих якостей майбутнього педагога засобами риторики // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. – Слов'янськ: ДДПУ, 2018. №8. Ч.1.

29. Громова Н.В. Технологія сучасного заняття з лінгвістичних курсів // Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання і моніторинг якості: монографія. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. С. 58-112.

30. Громова Н.В. Формування медіакомпетентності майбутнього вчителя-словесника у курсі «Методика навчання української мови». Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук.журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020.

31. Громова Н.В., Герман В.В. Творча самореалізація майбутнього вчителя-словесника під час педагогічної практики. *Nauka i edukacja w warunkach zmian cywilizacyjnych* / Pod red. M.Andrzejewskiego. Łódź: Nowa nauka, 2019. С. 20-22.

32. Культура української мови: Навчальний посібник для студентів гуманітарних (філологічних) факультетів / В.В. Герман, Н.В. Громова. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 376 с. (Рекомендовано Вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка).

33. Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання: монографія / Олена Семеног, Вікторія Герман, Олександр Земка, Ольга Рудь, Наталія Громова, Наталя Пономаренко, Інна Левенок, Марина Ячменик. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 351 с.

34. Пізнавально-творча самореалізація майбутнього вчителя в інноваційній освіті / Н.В. Громова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. : наук. журнал. / головн. ред. А.А. Сбруєва. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. № 10 (64). С. 13-24.

35. Роль і місце педагогічної практики в професійному становленні майбутнього вчителя-філолога // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. № 5 (31). С. 213-221.

36. Формування професійних мовленнєвих умінь у майбутніх учителів-словесників // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 16. “Творча особистість учителя: основи теорії і практики”. Збірник наукових праць / ред. кол. Н.В. Гузій (відп. редактор). №22 (32) К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. С. 116-120.

Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти

www.mon.gov.ua – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

Освітні ресурси

<https://naurok.com.ua> – Освітній проект «На Урок» для вчителів

<https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Нова українська школа

<https://www.schoollife.org.ua> – Шкільне життя

<http://teacherjournal.in.ua> – Учительський журнал on-line.

<http://osvita.ua> – Сайт для вчителя, вихователя, керівника.

<http://ostriv.in.ua> – Острів знань.

<https://verified.ed-era.com/ua> – Edera Навчальні ігри

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій.

Презентації лекцій.

Контрольні завдання для проведення проміжного та підсумкового контролю.

Навчально-методичні й навчальні посібники.

Мультимедійна техніка для презентацій.